

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ АДЛИЯ ВАЗИРЛИГИ
ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЮРИДИК УНИВЕРСИТЕТИ**

“ТАСДИҚЛАЙМАН”
Тошкент давлат юридик
университети ректори в.в.б.

И.Рустамбеков
И.Рустамбеков

2021 йил “ ___ ” _____

КРИМИНОЛОГИЯ

модули дастури (силлабус)

5 КРЕДИТ (ECTS)

Билим соҳаси: 400000 – Бизнес, бошқарув ва ҳуқук
Таълим соҳаси: 420000 – Ҳуқук
Таълим йўналиши: 60420100 – Юриспруденция: (Жиноят-ҳуқуқий фаолият)

Модулга оид маълумотлар

Модуль коди: _____

Модуль номи: Криминология

Семестр / Ўқув йили: 4 / 2021-2022

Кафедра номи: Жиноят ҳуқуқи, криминология ва коррупцияга қарши курашиш

Соатлар / кредитлар сони: 5 кредит (50 соат)

Модуль муаллифлари / Профессор-ўқитувчи: ю.ф.д., (DSc) Ниёзова Саломат
Сапаровна (salomat.niyozova@mail.ru)

Қабул соатлари: тасдиқланган режа-график асосида.

Тасдиқланган: университет Кенгашининг 2021 йил “ ___ ” _____ даги _____
- сон қарори.

Тошкент – 2021

I. МОДУЛЬ ТАВСИФИ

Мазкур модуль криминологиянинг ҳозирги ҳолати ва унинг Ўзбекистон Республикаси ҳуқуқ тизимида тугган ўрни, криминологиянинг моҳияти, шунингдек унинг муҳим институтлари мазмуни ва аҳамияти, криминологиянинг назарий асосларини амалиётда қўлини, жиноятчилик, жиноятчи шахси, унинг тавсифи, жиноятчиликнинг сабаблари уни олдини олиш, жиноятчиликни олдини олишда субъектлар фаолияти, халқаро ҳамкорлик ва алоҳида турдаги жиноятчилик турларини криминологик тавсифи ҳамда уларни олдини олишга доир масалаларни таҳлил қилиш қондаларини ўрганишга бағишланган.

Модуль «Жиноят-ҳуқуқий фаолият» баёлишириг таълим Ўнвонини 2-курс талабалари учун 4-семестрда ўзбек ва рус тилларида олиб борилади.

II. МОДУЛЬ АСОСИЙ ТАЛАБЛАРИ

Модуль «Жиноят-ҳуқуқий фаолият» баёлишириг таълим Ўнвонини 2-курс талабалари учун мўлжалланган бўлиб, талаба ушбу фаан ўзлаштириш учун Жиноят ҳуқуқи, Миймўрий жавобларни фаилларини тугати ўзлаштирган бўлиши талаб этилади.

III. АННОТАЦИИ

5 ECTS, 50 соат.

Лекции	Семинары	Лаборатория	Assessment	Айта тавил таълим	Жами
20	25	0	5	75	125

Модуль индивидуал ва жақтовий баёлишларини ўйнушга асосида, назарий ва амалий қўникмаларини раивлаштиришга Ўнвалтирилган машулот тирини ташишти этилган. Модуль криминологиянинг умумий ва махсус қисм қиллалари созилашга жузусли баёлишларини чуқураштиришга ўнга мақсад қилинган талабалар учун фойдалан.

IV. МОДУЛЬ МАҚСАДИ

Талабаларга криминология созилашга назарий билимлар ва амалий қўникмаларини шакллантириш мақсади билан.

Модуль баёлишлари:

• криминология фаан баёлишга этилган баёлишлардан реал ҳаётда қўлай қилиш қўникмаларини раивлаштириш, ақсали, жиноятчиликнинг олдини олиш ва профилактика тартиларини ақсали оширишга маъбул қарорлар қабул қилиш;

• криминологиянинг ўнга ҳан атамалари ва қиллаларидан фойдаланиш;

• криминологиянинг турли институтларини таҳлил этиш ва баёлиш учун назарий баёлишлар билан таъминлиш;

• қиллаларий ва таъминлий фикрлар қўникмаларини шакллантириш;

- жиноятчиликнинг олдини олиш ҳамда унга қарши курашиш назарияси ва амалиётига доир маълумотлар билан мустақил ишлаш кўникмасини шакллантириш;

- талабанинг мустақил таълим олишига кўмаклашиш.

V. МОДУЛДАН КУТИЛГАН НАТИЖАЛАР

Модуль охирида талабалар қуйидагилар бўйича билимга эга бўладилар:

- криминологиянинг асослари, тизими, қоидаларини, ҳозирги ҳолати ва унинг Ўзбекистон Республикаси ҳуқуқ тизимида тутган ўрни;

- криминологиянинг моҳияти, шунингдек унинг муҳим институтлари мазмуни ва аҳамияти;

- жиноятчиликнинг динамикаси, тузилиши, даражаси ва ҳолатига таъсир кўрсатувчи объектив ва субъектив омилларни билиши лозим;

- жиноятчиликка қарши курашнинг қулай усулларини аниқлаш учун жиноятчилик турларини ижтимоий-криминологик нуқтаи назаридан тадқиқ қилиш;

- жиноятчи шахсини ўрганиш, аниқ жиноятнинг содир этилиши механизмини аниқлаш;

- жиноятлар ва жиноятчи шахсларни классификация қилиш;

- назорат олинган шахсларнинг ижтимоий-психологик портретини ўрганиш;

- криминологиянинг назарий асосларини амалиётда қўллаш;

- профессионал фаолиятнинг тегишли соҳаларида жиноятчиликка қарши курашда маълум бир аҳамиятга эга бўлган норматив ва фактик маълумотлардан фойдаланиш;

- жиноятчиликка қарши курашнинг қулай усулларини аниқлаш учун алоҳида турдаги жиноятчилик турларини таҳлил қилиш малакасига эга бўлиши керак.

Қуйидаги кўникмаларга эга бўладилар:

- олинган билимлардан реал ҳаётда қўллаш, масалан, жиноятчиликнинг ҳолати ва келиб чиқиш сабабларини ўрганиш натижасида олдини олиш масалаларини ҳал этиш;

- криминология фанинг ўзига хос атамалари ва манбаларидан фойдаланиш;

- жиноятчиликнинг ҳолати, жиноятчи шахси, келиб чиқиш сабабларини ўрганиш ҳамда олдини олишдаги чора-тадбирларни таҳлил қилиш ва унга доир қонун нормаларни шарҳлаш;

- алоҳида турдаги жиноятчиликнинг ҳолати, жиноятчи шахси, келиб чиқиш сабабларини ўрганиш ҳамда олдини олишдаги чора-тадбирларни таҳлил қилиш;

- оғзаки нутқ қобилияти ва риторика;

•ўқув-машғулоти давомида жиноятчилик, унинг келиб чиқиб сабаблари ва жиноятчи шахси ва жиноятчилиكنинг олдини олини масалалари юзасидан турли танловларда иштирок этиш;

•қонун ҳужжатлари билан ишлаш алаҳидига оид илмий адабиётлар ва таҳлилий материалларни тушуниш.

•Қуйидаги қобилиятларни эгаллашдилар:

•ахборот билан ишлаш (турли манбалардан илмий ва касбий вазифаларни бажарини учун зарур бўлган маълумотларни излаш, билан ва фойдаланиш, шу билан бирга тизимли ёндошуш);

•қонунлик ҳуқуқий фойдада солиқ этишадиган жиноятларнинг олдини олини чораларини қўлини;

•муаммонинг эни самарали ва микбул ҳуқуқий ечимини топиш, муаммога ҳамда миқозига йўналтиригани ёндошувларни ривожлантириш;

•юридик, киёсий, тарихий, социологик ва бошқа ўзига хос методдан фойдаланиш ҳолда, тағинини криминалогикга оид маълумотни излаш, таҳлил қилини ва ишлаш;

•профессионал соҳав юзага келадиган ҳуқуқий ҳамда криминалогик муаммолар ва ваиятларини тавсифлай бишлиш.

VI. МОДУЛЬ РЕЖАСИ

А. Қадвал: Қамн ёндошулар маълумот бунича тақсимланган

№	Мавзу	Жами соатлар	Хонда Утилдиган соатлар		Мустақил таълим соатлари
			Дарси	Семинар	
4-семестр					
1.	1-Мавзу. Криминалогик тушуниш, предмети ва тизими. Жиноятчилик тушуниш, унинг тарсиби ва латент жиноятчилик.	11	2	2	7
2.	2-Мавзу. Жиноятчилик сабаблари. Жиноятчи шахси тушуниш, унинг тушуниш ва криминалогик тавсифи.	14	2	4	8

3.	3-Мавзу. Жиноятчиликнинг олдини олиш ва олдини олиш субъектлари ҳамда жиноятчиликка қарши курашда халқаро ҳамкорлик.	12	2	2	8
4.	4-Мавзу. Уюшган жиноятчиликнинг криминологик тавсифи ва олдини олиш.	11	2	2	7
5.	5-Мавзу. Вояга етмаганлар ва ёшлар жиноятчилигининг криминологик тавсифи ва олдини олиш.	12	2	2	8
6.	6-Мавзу. Оилада содир этиладиган жиноятларнинг криминологик тавсифи ва олдини олиш.	13	2	4	7
7.	7-Мавзу. Зўрлик ишлатиб содир этиладиган жиноятларнинг криминологик тавсифи ва олдини олиш.	11	2	2	7
8.	8-Мавзу. Экология соҳасидаги жиноятчиликнинг криминологик тавсифи ва олдини олиш.	11	2	2	7
9.	9-Мавзу. Коррупция жиноятчилигининг криминологик тавсифи ва олдини олиш.	14	2	4	8

10.	10-Мавзу. Терроризм ҳамда диний экстремизм билан боғлиқ жиноятчиликнинг криминологик тавсифи ва олдини олиш.	16	2	6	8
Жами:		125	20	30 (5-баҳолаш)	75

В. Модулниң маъмуни:

4-СЕМЕСТР

1-Мавзу. Криминология тушунчаси, предмети ва тизими. Жиноятчилик тушунчаси, унинг таркиби ва латент жиноятчилик.

1. Криминология тушунчаси ва унинг предмети.
2. Турдош фанлар тизимида криминологиянинг ўрни.
3. Криминологиянинг тизими ва вазифалари.
4. Жиноятчилик тушунчаси ва унинг белгилари.
5. Жиноятчилик кўрсаткичлари, таркиби, тузилиши.
6. Латент жиноятчилик ва унинг турлари.

Асосий адабиёт:

Криминология: Дарслик. Муаллифлар жамоаси. – Тошкент: Ўзбекистон Республикаси ИИВ Академияси, 2015. 5-85 б.

2-Мавзу. Жиноятчилик сабаблари. Жиноятчи шахси тушунчаси, унинг тузилиши ва криминологик тавсифи.

1. Жиноятчилик сабаблари тушунчаси ва уни вужудга келтирувчи шарт-шароитлар.
2. Жиноятчилик сабаблари тўғрисидаги асосий назариялари.
3. Жиноятчилик сабабларининг таснифлани. Детерминациянинг турлари.
4. Жиноятчи шахс тушунчаси ва унинг белгилари.
5. Жиноятчи шахси ҳақидаги таълимотлар.
6. Назоратга олинган шахсларнинг ижтимоий-психологик портретини ўрганиш.

7. Жиноят субъектининг шахси ва унинг таркиби. Жиноятчиларни таснифлаш.

Асосий адабиёт:

Криминология: Дарслик. Муаллифлар жамоаси. – Тошкент: Ўзбекистон Республикаси ИИВ Академияси, 2015. 86-130 б.

3-Мавзу. Жиноятчиликнинг олдини олиш ва олдини олиш субъектлари ҳамда жиноятчиликка қарши курашда халқаро ҳамкорлик.

1. Жиноятчиликнинг олдини олиш тушунчаси ва олдини олиш чоралари.
2. Жиноятчиликнинг олдини олиш субъектлари фаолияти ва уларнинг вазифалари.

3. Жиноятчиликка қарши курашишда халқаро ҳамкорлик тушунчаси ва Интерпол ҳамда БМТ йўналишидаги халқаро ҳамкорлик.

4. Жиноятчиликка қарши кураш соҳасида халқаро ноҳукумат ташкилотлари йўналишидаги ҳамкорлик.

Асосий адабиёт:

1. Криминология: Дарслик. Муаллифлар жамоаси. – Тошкент: Ўзбекистон Республикаси ИИВ Академияси, 2015. 189-207 б.

2. Абдурасулова Қ.Р. Криминология: Дарслик. / Масъул муҳаррир: ю.ф.д., проф. М.Х.Рустамбаев. – Тошкент: ТДЮИ, 2008. 117-121 б.

4-Мавзу. Уюшган жиноятчиликнинг криминологик тавсифи ва олдини олиш.

1. Уюшган жиноятчилик тушунчаси, жиноятчилик таркиби, ҳолати ва тузилиши.

2. Уюшган жиноятчиликда жиноятчи шахсларнинг криминологик тавсифи ва уларнинг классификацияси.

3. Уюшган жиноятчиликнинг сабаблари ва уни вужудга келтирувчи шарт-шароитлар.

4. Уюшган жиноятчиликнинг олдини олиш чоралари ва субъектлари.

Асосий адабиёт:

Абдурасулова Қ.Р. Криминология: Дарслик. / Масъул муҳаррир: ю.ф.д., проф. М.Х.Рустамбаев. – Тошкент: ТДЮИ, 2008. 145-151 б.

5-Мавзу. Вояга етмаганлар ва ёшлар жиноятчилигининг криминологик тавсифи ва олдини олиш.

1. Вояга етмаганлар ва ёшлар жиноятчилиги тушунчаси турлари, ҳолати ва тузилиши.

2. Вояга етмаган жиноятчилар шахсининг криминологик тавсифи.

3. Вояга етмаганлар ҳамда ёшлар жиноятчилигининг сабаблари ва шарт-шароитлари.

4. Вояга етмаганлар ҳамда ёшлар жиноятчилигининг олдини олиш чоралари ва субъектлари.

Асосий адабиёт:

Абдурасулова Қ.Р. Криминология: Дарслик. / Масъул муҳаррир: ю.ф.д., проф. М.Х.Рустамбаев. – Тошкент: ТДЮИ, 2008. 154-164 б.

6-Мавзу. Оилада содир этиладиган жиноятларнинг криминологик тавсифи ва олдини олиш.

1. Оилада содир этиладиган жиноятлар тушунчаси, турлари, ҳолати ва тузилиши.

2. Оилада содир этиладиган жиноятларда жиноятчи шахснинг криминологик тавсифи.

3. Оилада содир этиладиган жиноятларнинг сабаблари ва уларни вужудга келтирувчи шарт-шароитлар.

4. Оилада содир этиладиган жиноятларнинг олдини олиш чоралари ва субъектлари.

Асосий адабиёт:

Абдурасулова Қ.Р. Криминология: Дарслик. / Масъул муҳаррир: ю.ф.д., проф. М.Ҳ.Рустамбаев. – Тошкент: ТДҶОИ, 2008. 175-188 б.

7-Мавзу. Зўрлик ишлатиб содир этиладиган жиноятларнинг криминологик тавсифи ва уларнинг олдини олиш.

1. Зўрлик ишлатиб содир этиладиган жиноятлар тушунчаси ва жиноятчиликнинг ҳолати, тузилиши.

2. Зўрлик ишлатиб жиноят содир этган шахсларнинг криминологик тавсифи.

3. Зўрлик ишлатиб содир этиладиган жиноятларнинг сабаблари.

4. Зўрлик ишлатиб содир этиладиган жиноятларнинг олдини олиш чоралари ва субъектлари.

Асосий адабиёт:

1. Абдурасулова Қ.Р. Криминология: Дарслик. / Масъул муҳаррир: ю.ф.д., проф. М.Ҳ.Рустамбаев. – Тошкент: ТДҶОИ, 2008. 193-204 б.

2. С.С.Ниезова. Шахсга қарши зўрлик ишлатиб содир этиладиган жиноятларнинг виктимологик профилактикаси. Монография. Т. «IMPRESS MEDIA» МЧЖ нашриёти, 2017. 7-33 б.

8-Мавзу. Экология соҳасидаги жиноятчиликнинг криминологик тавсифи ва олдини олиш.

1. Экология соҳасидаги жиноятчилик тушунчаси, унинг турлари, ҳолати ва тузилиши.

2. Экология соҳасидаги жиноятчиликда жиноятчи шахсининг криминологик тавсифи.

3. Экология соҳасидаги жиноятларнинг келиб чиқиш сабаблари.

4. Экология соҳасидаги жиноятларнинг олдини олиш чоралари ва субъектлари.

Асосий адабиёт:

Абдурасулова Қ.Р. Криминология: Дарслик. / Масъул муҳаррир: ю.ф.д., проф. М.Ҳ.Рустамбаев. – Тошкент: ТДҶОИ, 2008. 228-246 б.

9-Мавзу. Коррупция жиноятчилигининг криминологик тавсифи ва олдини олиш.

1. Коррупция жиноятчилиги тушунчаси, унинг турлари, шакллари, ҳолати ва тузилиши.

2. Коррупция жиноятини содир этган шахснинг криминологик тавсифи.

3. Коррупция жиноятчилигининг келиб чиқиш сабаблари.

4. Коррупция жиноятчилигининг олдини олиш чоралари ва субъектлари.

Асосий адабиёт:

Абдурасулова Қ.Р. Криминология: Дарслик. / Масъул муҳаррир: ю.ф.д., проф. М.Ҳ.Рустамбаев. – Тошкент: ТДҶОИ, 2008. 216-219 б.

10-Мавзу. Терроризм ҳамда диний экстремизм билан боғлиқ жиноятчиликнинг криминологик тавсифи ва олдини олиш.

1. Терроризм ва диний экстремизм билан боғлиқ жиноятчилик тушунчаси, турлари, ҳолати ва тузилиши.

2. Терроризм ва диний экстремизм билан боғлиқ жиноятларни содир этган жиноятчи шахсининг криминологик тавсифи.

3. Терроризм ва диний экстремизм билан боғлиқ жиноятларнинг сабаблари ва уларни вужудга келтирувчи шарт-шароитлар.

4. Терроризм ва диний экстремизм билан боғлиқ жиноятларнинг олдини олиш чоралари ва субъектлари.

Асосий адабиёт:

1. Абдурасулова Қ.Р. Криминология: Дарслик. / Масъул муҳаррир: ю.ф.д., проф.М.Х.Рустамбаев. – Тошкент: ТДЮИ, 2008. 145-151 б.

2. Кабулов Р., Рахмонкулов А.Х. Терроризм, коррупция ва уюшган жиноятчиликка қарши курашнинг ҳуқуқий асосларини такомиллаштириш // Экстремизм, терроризм, гуруҳий ва уюшган жиноятчиликка қарши кураш муаммолари. – Т., 1999. – Б.72-76.

VII. ЎҚИШ УЧУН АДАБИЁТЛАР

А. Қонун ҳужжатлари ва бошқа ҳужжатлар:

1. Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси. (2020 йил) // www.lex.uz.

2. Ўзбекистон Республикасининг Жиноят кодекси. – Т.: Адолат, 2020.

3. Ўзбекистон Республикасининг «Вояга етмаганлар ўртасида назоратсизлик ва ҳуқуқбузарликларнинг профилактикаси тўғрисида»ги 2010 йил 29 сентябрдаги Қонуни. Ўзбекистон Республикаси Қонун ҳужжатлари тўплами, 2010, 39-сон, 341-модда.

4. Ўзбекистон Республикасининг 2014 йил 10 апрелдаги «Ҳуқуқбузарликлар профилактикаси тўғрисида»ги Қонуни. Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами, 2014 й., 20-сон, 221-модда; 2015 й., 32-сон, 425-модда; 2016 й., 52-сон, 597-модда; 2017 й., 37-сон, 978-модда.

5. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 14 мартдаги ПҚ-2833-сонли «Ҳуқуқбузарликлар профилактикаси ва жиноятчиликка қарши курашиш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Қарори. Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами, 2017 й., 12-сон, 184-модда.

6. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 2 июлдаги «Ижтимоий реабилитация қилиш ва мослаштириш, шунингдек, оилавий-маиший зўрлик ишлатишнинг олдини олиш тизимини такомиллаштириш чора-тадбирлар тўғрисида»ги ПҚ-3827-сон қарори lex.uz// www.lex.uz//.

7. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 9 январдаги ПФ-5618-сон «Жамиятда ҳуқуқий онг ва ҳуқуқий маданиятни юксалтириш тизимини тубдан такомиллаштириш тўғрисида»ги Фармони lex.uz. // www.lex.uz//.

Ўзбекистон Республикасининг 2019 йил 2 сентябрдаги «Хотин-қизларни тазйик ва зўравонликдан ҳимоя қилиш тўғрисида»ги ЎРҚ-561-сон Қонуни. lex.uz// www.lex.uz//

В. Асосий адабиётлар:

1. Усмоналиев М., Каракетов Й. Криминология: Дарслик. / Масъул мухаррирлар: Ф.Т.Тоҳиров, Қ.Р.Абдурашулова. – Тошкент: ТДЮИ, 2001. – 318 б.

2. Абдурашулова Қ.Р. Криминология: Дарслик. / Масъул мухаррир: ю.ф.д., проф. М.Х.Рустамбаев. – Тошкент: ТДЮИ, 2008. – 305 б.

3. Абдурашулова Қ.Р. Криминология: Альбом-схемалар: Ўқув қўлланма. / Масъул мухаррир: ю.ф.д., проф. М.Х.Рустамбаев. – Тошкент: ТДЮИ, 2011. – 173 б.

4. Криминология: Дарслик. / З.С.Зарипов, А.С.Якубов, Г.А.Аванасов ва бошқ. / З.С.Зариповнинг умумий таҳрир остида. – Тошкент: Ўзбекистон Республикаси ИИВ Академияси, 2006. – 539 б.

5. Криминология: Дарслик. Муаллифлар жамоаси. – Тошкент: Ўзбекистон Республикаси ИИВ Академияси, 2015. – 540 б.

С. Хорижий адабиётлар:

1. Беккария Ч.О. О преступлениях и наказаниях. Монография. - М.:Норма, 1995.-260 с.

2. Christina Fisanick Crime and Criminals (Opposing Viewpoints) Paperback-Greenhaven (September 22, 2009) 253 pages.

3. Жерновой М.В., Бутков А.В. Некоторые особенности профилактики правонарушений в зарубежных странах // Вестник Сибирского юридического института МВД России. -Сибирь, 2008, №1. -С .67-70.

4. Wilson T. Sullivan Crime Scene Analysis: Practical Procedures and Techniques [Paperback] Hall (October 1, 2006) 352 pages.

5. Criminal Law (Palgrave Law Masters) 3rd Edition. Marise Cremona (Author), Jonathan Herring. June 26, 2002

6. Philosophy and the Criminal Law Principle and Critique. R. A. Duff, University of Stirling. Cambridge University Press. September 2009

7. Cases & Materials on Criminal Law: Fourth Edition. Kindle Edition by Mike Molan (Author). 2009

8. Criminal Law: Doctrine and Theory. 4th edition by William Wilson (Author). 2011

9. Complete Criminal Law: Text, Cases, and Materials.3rd Edition.by Janet Loveless (Author). Oxford University Press; 2012

10. The evolution of European Union criminal law (1957-2012). Chaves, Mariana.PhD thesis, The London School of Economics and Political Science (LSE). 2012

11. General Defences in Criminal Law: Domestic and Comparative Perspectives (Substantive Issues in Criminal Law) 1st Edition. by Alan Reed (Author), Michael Bohlander (Author). December 17, 2014

12. Understanding criminal law / Joshua Dressler, Distinguished University Professor, Frank R. Strong Chair in Law, Michael E. Moritz College of Law, The

Ohio State University. — 7th edition. Matthew Bender & Company, Inc., a member of LexisNexis.2015

13. Criminal Law: Doctrine, Application, and Practice. 2nd Edition by Assistant Professor of Law Jens David Ohlin (Author).2018

D. Қўшимча адабиётлар:

1. <http://www.tsul.uz>

2. <http://www.lex.uz>

3. <http://www.public.sud.uz>

VIII. БАҲОЛАШ ТИЗИМИ

A. Баҳолаш

1) Оралиқ назорат семестр давомида модуль ўқув дастурининг тегишли (модулниң бир неча мавзуларини ўз ичига олган) бўлими тугагандан кейин талабаниң билим ва амалий кўникма даражасини аниқлаш ва баҳолаш усули ҳисобланади.

Оралиқ назоратни ўтказиш тартиби (оралиқ назоратни ўтказиш шакли ва муддати, оралиқ назорат саволларига қўйиладиган талаблар, баҳолаш мезонлари) белгилаш ўқув фаниниң хусусиятлари ва унга ажратилган соатлардан келиб чиққан ҳолда кафедра томонидан белгиланади.

Шунга мувофиқ модуль бўйича оралиқ назорати ёзма шаклда семестр мобайнида бир маротаба ўтказилади.

Модуль бўйича оралиқ назорати ўқув семестрининг ўқув семестрининг 7 ёки 8-ҳафтасида ўтказилади.

Оралиқ назоратининг аниқ муддати семинар машғулотини олиб борувчи ўқитувчи томонидан эълон қилинади.

Модуль бўйича оралиқ назорати учун ишлаб чиқладиган саволлар ушбу ўқув дастурига мос бўлиши ва ўтилган мавзуларни қамраб олиши лозим. Саволлар оралиқ назорати имтиҳони бошланишида камида бир ой олдин семинар машғулот олиб борувчи ўқитувчи томонидан талабалар эътиборига етказилади.

Модуль бўйича оралиқ назорати учун ажратилган 40 балл қуйидагича тақсимланади:

– Семинарларда фаол иштироки – 20 балл;

– Case study имтиҳони (якка ёки гуруҳда ишлаш, тақдимот, таҳлилий мақола) – 20 балл.

Оралиқ назоратини баҳолаш В бўлимида белгиланган мезонлар асосида амалга оширилади.

2) Якуний назорат муайян модуль бўйича назарий билим ва амалий кўникмаларниң талабалар томонидан ўзлаштириш даражасини баҳолаш усули ҳисобланади.

Яқуний назорат саволлари, қоида тарикасида, мантикий саволлар ва муаммоли вазиятларни ёки фақат муаммоли вазиятни (казус, кейс-стадини) ўз ичига олади.

Яқуний назорат (назарий саволлар ва казус ёки казус тахлили асосида жавоб бериш) 60 балл баҳоланади.

Яқуний назорат саволлари бўйича баллар миқдори (баҳо фоизи) кафедра тавсиясига асосан университет Ўқув-услубий кенгаши қарори билан тақсимланади. Баллар тақсимоти семинар машғулоти олиб борувчи ўқитувчи томонидан талабалар эътиборига етказилади.

В. Муаммоли вазият (казус, кейс-стади) тахлили учун баҳолаш тизими (оралиқ ва яқуний назорат турлари бўйича)

Даража (Белги)	Баллар (Фоиш)	Тавсифи	Изоҳ
А	100–93	Жудаям аъло	Мустақил фикрлаш ва танкидий мулоҳазани ўзида ифодалаган мукамал иш. Савол юқори савияда тадқиқ этилиб, тизимли ва тўлиқ асосли тўғри жавоб берилган. Ишда мавзунинг тўлиқ моҳияти, талқиннинг пухталиги, тадқиқотнинг зарур даражада танкидий баҳоланиши ўзига хос тарзда ифодаланган. Қўйилган масалалар талаба томонидан тегишли методология, услуб ва маълумотлар манбаларидан фойдаланилган ҳолда, ишончли далиллар асосида очиб берилган. Иш грамматик хатолардан ҳоли ва ўзига хос мустақил усулда мукамал ёзилган. Мулоҳазалар етарли даражада ривожлантирилган бўлиб, таҳрирга муҳтож бўлмаган мукамал иш саналади.
А-	92–86	Аъло	Иш етарли даражада мустақил ва танкидий фикр-мулоҳазаларни, анализ ва синтез қилиш қобилиятини, мантикий изчилликни, қатор манбалардан фойдаланилиб кенг мушоҳада юритишни ҳамда мавзунинг мукамал тушунишни намоён этади. Шунингдек, иш жуда

			<p>яхши тадқиқ қилиниб, жавобда асосли мулоҳазалар билдирилган. Ушбу иш оригинал ва талқин мохирина олиб борилганлиги, тадқиқот танқидий таҳлил ва танқидий баҳолаш орқали зарур тадқиқот методологияси, услублари ва манбаларидан фойдаланилган ҳолда ёндашилганлиги билан «В+» даражадаги ишдан яхшироқ ҳисобланади. Иш юқори таълим стандартлари асосида ёзилган бўлиб, бироз таҳрир қилиш орқали мукамал даражага етказилиши мумкин.</p>
В+	85–82	Жуда яхши	<p>Ушбу ишдаги мулоҳазалар бевосита мавзуга алоқадор ишончли далиллар асосида, тегишли масалаларни англаган ҳолда қатъий танқидий фикр ва таҳлилий маҳорат билан жуда яхши тадқиқ этилган. Ишда тегишли методология ва зарур адабиётлардан фойдаланилганликни кўриш мумкин. Иш мустақил фикр ва ўзига хос ёндашув асосида ёзилган. Намуналар, амалий мисоллар, ва келтирилган далиллар ишончли, асосли ва мақсадга мувофиқ равишда қўлланилган бўлиб, айнан тегишли маълумотларга асосланган ҳолда аниқлик ва изчилликни ўзида намоён этади. Иш ўзида «А-» даражадаги хусусиятларни тўлиқ ифодаламаган. Ушбу иш яхши таълим стандартларини ўзида ифодалаган ҳолда яхши ёзилган.</p>
В	81–77	Яхши	<p>Иш мавзунинг аниқ англаганлиги ва тадқиқот соҳасидаги мунозараларда танқидий ишгирок этиш имкониятини ифода этиб, малакали ва методологик хусусиятга эга. Тадқиқот масалалари аниқ кўрсатиб ўтилган ва жавоб</p>

			<p>берилган. Асосий мулоҳазалар аниқ, мисоллар ҳамда асослар ўринли қўлланилган. Иш «В+» даражадаги ишларга қараганда пастрок сифатда ва унчалик оригинал эмас. Ишда фикрлар яхши тартибда келтирилган, баён аниқ ҳамда мантиқан изчил, кириш ва хулоса қисмлари раво ифодаланган. Манбалардан юқори даражадаги ишлардек тизимли ёндашилмаган бўлса-да, ўринли қўлланилган. Иш «В+» даражадаги ишлар каби изчил бўлмаса-да, тахлилий қобилиятни намоён этади. Ушбу иш яхши таълим стандартларини ўзида ифодалаган ҳолда жиддий грамматик ва синтактик хатолардан ҳоли равишда ёзилган.</p>
В-	76–71	Яхшироқ	<p>Иш тўлиқ ёритилишига эришилмаган ва далиллар келтиришда ҳамда талқинда кичик хатоларга йўл қўйилган. Тадқиқот учун савол тахлил қилинган бўлса-да ҳамда унга иш давомида жавоб берилган бўлса-да, фикрларга танқидий ёндашилмаган. Иш кам тахлил этилиб, асосан баёний тарзда ифодаланган. Баъзи қисмларда мантикий хатоликка йўл қўйилган ва асосиз хулосаларга келинган. Ушбу даражадаги иш камроқ методологик хусусиятга эга бўлса-да, малакали ва мавзун аниқ тушуниш ва соҳадаги баҳсларда танқидий иштирок этиш қобилиятини бироз намоён этади. Мисоллар ва келтирилган асослар ифодаланган бўлса-да, айрим ҳолларда ўринли қўлланилмаган. Ишнинг тузилиши атрофлича бўлса-да, фикрларнинг келтириш тартиби ҳамда уларни аниқ ва мантикий изчил ифодалашда камчиликларга</p>

			<p>Йўл қўйилган. Айрим алоқадор бўлмаган манбалардан фойдаланилган. Иш изчил таҳлилий характерга эга бўлмаса-да, айрим ўринларда ушбу сифатлар кўзга ташланади. Ушбу иш мақбул таълим стандартларини ўзида ифодалаган, бироқ бир қанча грамматик ва синтактик хатоларга йўл қўйилган ҳолда ёзилган.</p>
C+	70–67	Жуда Қониқарли	<p>Ишда ишончли талқин ва асослар келтиришда хатоларга йўл қўйилган. Саволга қисман жавоб берилган. Иш асосан баёний тарзда (таҳлилдан холи) ифодаланган. Мантикий боғлаш етарли даражада эмас. Баъзи хулосалар хато келтирилган. Ушбу даражадаги ишлар муаммо мавзусини базавий англашни ва ҳуқуқни қўллаш бўйича маълум қўникмаларни намоён этади. Манбалар кўрсатилмаган ёки тўғри кўрсатилмаган ёхуд етарли даражада кўрсатилмаган. Ушбу иш қониқарли талаблар асосида, бироқ бир қанча грамматик ва синтактик хатоларга йўл қўйилган ҳолда ёзилган.</p>
C	66–60	Қониқарли	<p>Тадқиқот масаласи ажратилган, бироқ етарли даражада очиб берилмаган ёки қисман жавоб берилган. Ишдаги назариядан тортиб хулосаларга қадар тадқиқот мавзуси билан боғлиқ ёки қисман боғлиқ мулоҳазаларга асосан мавзунинг асосий жиҳатларини тушунганликдан далолат беради. Иш айрим жиҳатларини инobatга олмаганда умумий мантикий тузилишга эга. Мулоҳазаларда аниқлик, раволик, диққат ва контентни англаш етарли даражада эмаслиги кўзга ташланади. Аниқ фикрлар бўлса-да, ҳар томонлама</p>

			ифодаланмаган ҳамда мустақил ёндашилмаган ҳолда мавжуд фикрлар ва талқинларни қабул қилиш билан чекланилган. Ишни ёритишда, манбалар билан ишлашда ва ишнинг тузилишида хато ва камчиликларга йўл қўйилган ҳамда танқидий фикрлар етарли даражада асослангилмаган. Мағнадаги грамматик ва синтактик хатолар унинг раванлигига салбий таъсир этган, бироқ унинг асосий маъносини бузмаган. Ушбу даражадаги ишлар одатда етарли даражада адабиётлар ва асослар билан тасдиқланмаган фикрлардан иборатдир.
C-	59-56	Қоникарлирок	Бундай иш қўйилган савол юзасидан жуда тор тушунчани очиб бериб, жиддий хато ва камчиликларни намоён этади. Иш мавзу бўйича фақатгина юзаки тушунчани ҳамда ишнинг катта қисми алоқадор бўлмаган материалларни ўз ичига олади.
D	55-50	Қоникарсиз	Талабга жавоб бермайди (имтихондан ўтмаган). Ишнинг катта қисмида мавзудан четга чиқилган, марказий фикр мавжуд эмас, манбалар ва ҳаволалардан ноизчил ёки етарли даражада фойдаланилмаган ҳамда грамматик ва синтактик хатоларга такрор-такрор йўл қўйилган. Мулоҳазаларни базўр фахмлаш мумкин, жуда ёмон тартиб берилган, фикрларни англаб олиш мушкул ёки англашнинг имкони йўқ. Иш мавжуд ғояларни танқидий фикрлашсиз такрорлайди. Иш қўплаб исботланмаган қарашлар ва баёнотларни ўз ичига олиб, далиллар келтирилмаган ёки асоссиз ва чекланган.

F	49-0	Йиқилган	Инсофсиз хулқ-атвор (плагиат). Саволга жавоб берилмаган. Саволга алоқадор бўлмаган маълумотлар келтирилган. Талаба иш ҳақида тасаввурга эга эмас ва материаллардан фойдалана олиш бўйича базавий билимларни кўрсата олмаган. Шу билан бирга иш плагиат билан ёзилган.
---	------	----------	---

IX. ИМТИҲОН ТУРИ

Оралик назорат:

– Модуль ўқитувчиси (инструктор) билан келишилган ҳолда казусни таҳлил қилиш (5-10 босма варақ (Times New Roman, 14 пт);

– Оралик назоратда: ўтилган мавзуларда муҳокама қилинган асосий масалалар бўйича тушунча ҳосил қилинганлигини текшириш учун муҳокамалар ҳамда тест ва савол-жавоблар ўтказилади.

Яқуний назорат:

– Имтиҳон – модуль давомида олинган билим ва кўникмаларни баҳолаш; ёзма саволларни ёки ўқув дастури (syllabus) материаллари бўйича казус, хусусан назарий ва амалий жиҳатларни ўз ичига олади (case study).

X. ЎҚИТИШ УСУБИ

– таълимнинг интерфаол технологияларидан фойдаланиш (case study, кичик гуруҳларда ишлаш; конференциялар, ҳуқуқшунос амалиётчилар томонидан тақдимотлар);

– Power Point тақдимотларидан фойдаланиш.